

24. 10. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Převod práva hospodaření k tzv. původnímu majetku registrovaných církví a náboženských společností podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi

Aplikace zákona č. [428/2012](#) Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, ve znění pozdějších zákonů (dále také jen „zákon o majetkovém vyrovnání“), s sebou přináší řadu situací, jejichž výslovné řešení zákonná úprava nenabízí. Jednou z takových situací je převádění práva hospodaření či příslušnosti k hospodaření k historickému majetku registrovaných církví a náboženských společností u tzv. povinných osob dle zákona o majetkovém vyrovnání.

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Jelikož předmětem vydání dle zákona o majetkovém vyrovnání je majetek státu, který je spravován jednotlivými povinnými osobami vymezenými, konkrétně či druhově, v ust. § 4 zákona o majetkovém vyrovnání, je nakládání s tímto majetkem v procesu vydávání dle zákona o majetkovém vyrovnání realizován naplňováním práva hospodaření či příslušnosti hospodaření s tímto státním majetkem ze strany jednotlivých povinných osob.

Institut práva hospodaření s majetkem státu či příslušnosti hospodařit s majetkem státu je upraven v řadě právních předpisů, např. v zákonech č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, č. [201/2002](#) Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (příslušnost hospodaření s majetkem státu); v zákoně č. [77/1997](#) Sb., o státním podniku (právo hospodaření s majetkem státu); apod. Společným jmenovatelem práva hospodaření a příslušnosti hospodaření (pro oba termíny bude dále používán jen pojem „právo hospodaření s majetkem státu“ či jen „právo hospodaření“) je šíře oprávnění, který tento institut dává jednotlivým povinným osobám při nakládání s majetkem státu.

Problematicke a obsahu pojmu práva hospodaření s majetkem státu, se opakovaně věnoval Nejvyšší soud: „*Již ze samotné dikce ustanovení § 6 odst. 2 věty první zákona č. [111/1990](#) Sb. je nade vší pochybnost zřejmé, že právo hospodaření s majetkem státu zdaleka nebylo pouhým právem užívacím; jeho obsahem bylo též právo takový majetek držet a nakládat s ním (v souladu s právními předpisy).*“ [1] Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi také vyložil, že ratio legis tohoto ustanovení tkívá v tom, zdůraznit (ve zjevné vazbě na dikci ustanovení § 123 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského

zákoníku, které určuje, že vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi), že osobě, která má právo hospodaření s majetkem státu, přísluší ohledně majetku ve státním vlastnictví, v zásadě stejná práva jako vlastníku (státu)[2], tedy: „...*jak oprávnění věc držet, užívat ji, nakládat s ní, tak i řadu povinností směřujících k zachování, účelnému využívání a ochraně takové věci, včetně uplatňování a hájení tohoto práva (i primárního vlastnického práva státu) v řízení před soudy a jinými orgány. (...) Naopak je nutno zdůraznit, že právní úprava práva hospodaření a jeho výkonu oprávněnými subjekty byla uvedenými předpisy postavena téměř na roveň vlastnickému právu, když vlastnickému subjektu, tj. státu, zůstávalo v podstatě holé vlastnictví a práva vlastníka vykonával subjekt, jemuž příslušelo právo hospodaření.*“[3]

Právo hospodaření s majetkem státu není nehybným atributem státního majetku. Právo k hospodaření může být mezi jednotlivými organizačními složkami státu převáděno dle ust. §§ 19 a 20 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Tyto převody tvoří běžnou až rutinní agendu povinných osob[4]. Zákon o majetkovém vyrovnání převod práva hospodaření či příslušnosti hospodaření k majetku státu po nabytí jeho účinnosti výslovně neřeší. Zákon o majetkovém vyrovnání povinným osobám výslovně provádění převodu nezakazuje, ale ani nepřikazuje, přesto lze již jazykovým výkladem dovodit, že takový převod dovolený není.

Dle ustanovení § 13 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání upravujícího omezení převodu věcí, které byly předmětem majetkové krivdy, mimo jiné platí, že: „*Věci tvořící původní majetek registrovaných církví a náboženských společností, které jsou ve vlastnictví státu, nelze po dobu 24 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto ustanovení převést do vlastnictví jiné osoby, přenechat jiné osobě k užívání, ani zatížit právem jiné osoby...*“[5] Dle ustanovení § 13 odst. 2 zákona o majetkovém vyrovnání dále platí, že právní úkony učiněné v rozporu s odstavcem 1 jsou neplatné.

Ustanovení § 13 zákona o majetkovém vyrovnání stanoví zákaz dispozice s původním majetkem registrovaných církví a náboženských společností bez ohledu na konkrétní osobu, která předmětný majetek drží či s ním hospodaří. Pokud zákon o majetkovém vyrovnání ve svém ustanovení § 13 mimo jiné sankcionuje neplatností rovněž přenechání majetku třetí osobě, čímž měl zákonodárce na mysli především závazkové právní vztahy jako je smlouva o zřízení věcného břemene, apod., tím spíše musí být po dobu stanovenou zákonem o majetkovém vyrovnání sankcí neplatnosti stížen i převod práva hospodaření s majetkem státu (argument a minori ad maius).

Výše uvedený závěr obстоjí i při měření jeho důsledků účelem zákona o majetkovém vyrovnání. Účelem zákona o majetkovém vyrovnání je uspokojení nároků oprávněných osob a vydání takového objemu majetku oprávněným osobám, jaký zákonodárce předpokládal při jeho přípravě.

Zákon o majetkovém vyrovnání rozlišuje dvě skupiny povinných osob. První skupinu tvoří osoby jmenovitě uvedené v ust. § 4 písm. a) a b) zákona o majetkovém vyrovnání. Druhou skupinu povinných osob pak tvoří druhový výčet uvedený v ust. § 4 písm. c) a d) zákona o majetkovém vyrovnání. Toto vymezení jednak znamená, že určitá část historického majetku církví a náboženských společností nebude vůbec vydána[6], a rovněž zpřísnuje podmínky vydání původního majetku registrovaných církví a náboženských společností u povinných osob uvedených v ust. § 4 písm. c) a d) zákona o majetkovém vyrovnání.

Pokud by došlo k převodu práva hospodaření se státním majetkem, který je zároveň původním majetkem registrovaných církví a náboženských společností, mezi jednotlivými skupinami povinných osob, jak jsou vymezeny výše, tento převod práva hospodaření s majetkem státu by mohl mít za důsledek budto zvětšení předpokládaného objemu vydávaného majetku (v případě převodu práva hospodaření s majetkem státu z povinných osob uvedených v ust. § 4 písm. c) a d) zákona o majetkovém vyrovnání na osoby uvedené v ust. § 4 písm. a) a b) zákona o majetkovém vyrovnání) či

zmenšení předpokládaného objemu majetku (v případě převodu práva hospodaření s majetkem státu z povinných osob uvedených v ust. § 4 písm. a) a b) zákona o majetkovém vyrovnání na osoby uvedené v ust. § 4 písm. c) a d) zákona o majetkovém vyrovnání). Tímto postupem by byl zároveň zpětně změněn výchozí stav objemu majetku určeného k vydání oprávněným osobám.

Stav objemu majetku určeného k vydání oprávněným osobám byl rozhodující také pro určení výše finančních náhrad, které budou vypláceny oprávněným osobám. Část této náhrady kompenzuje majetek, který oprávněným osobám nebude z různých důvodů podle předpokladu zákonodárce vydán. Jedním z těchto předpokladů je právě rozdílné vymezení vydávaného majetku u jednotlivých skupin oprávněných osob vyjádřený mj. v důvodové zprávě k ust. § 15 a k § 16 zákona o majetkovém vyrovnání[7] a rovněž při projednávání návrhu zákona o majetkovém vyrovnání v Poslanecké sněmovně[8]. Za původní majetek církví a náboženských společností, který není předmětem vydání, je oprávněným osobám vyplácena finanční náhrada v souladu s ustanovením § 15 a násl. zákona o majetkovém vyrovnání, a v souladu s jednotlivými smlouvami o vypořádání mezi Českou republikou a oprávněnými osobami. Zákonodárce tedy výslovně pamatoval i na situaci, kdy v důsledku aplikace podmínek vydávání dle ust. § 7 zákona o majetkovém vyrovnání nedojde k vydání určitého majetku, který by v případě, že by právo hospodaření či správu tohoto majetku vykonávala jiná povinná osoba, byl vydán. Tento úmysl zákonodárce nelze účelově „obcházet“ převodem práva hospodaření ke státnímu majetku na jinou povinnou osobu, aby tak byly odstraněny některé podmínky vydání původního majetku tzv. oprávněným osobám.

Převodem práva hospodaření k původnímu majetku státu ve správě povinných osob či majetku, k němuž povinné osoby vykonávají právo hospodaření, by byl založen stav, který zjevně není v souladu se smyslem a účelem restitučních předpisů a v konečném důsledku by dokonce mohl vést k tíži oprávněných osob, zejména v případě transferu práva hospodaření na povinné osoby, které k vydání těchto specifických majetkových položek oprávněny nejsou. Účinkem blokačního ustanovení § 13 zákona o majetkovém vyrovnání je totiž „konzervace stavu“, jehož účelem je právě umožnění vydání právě takového objemu majetku, jaké zákon o majetkovém vyrovnání předpokládá, a z něhož zákonodárce vycházel při určení výše majetkové náhrady připadající oprávněným osobám.

Pro právě nastíněnou úvahu není rozhodné, zda již byla uplatněna výzva k vydání původního majetku církví a náboženských společností; zákaz převodu se vztahuje na skupinu majetku tvořící tzv. původní majetek registrovaných církví a náboženských společností bez ohledu na subjekt, který jej drží či spravuje.

Mgr. Martin Pujman,
advokát

Mgr. Hana Kadlečková,
advokátní koncipientka

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: pujman@iustitia.cz

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3641/2010.

[2] Srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 75/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a dále též např. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 54/2000 tamtéž či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2002, sp. zn. 20 Cdo 537/2001.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2003, sp. zn. 33 Odo 23/2002.

[4] Z výroční zprávy Pozemkového fondu České republiky za rok 2010 vyplývá, že v předmětném roce bylo Převedeno 690 pozemků dle § 2 odst. 5, 6 a 9 zákona č. [569/1991](#) Sb., o Pozemkovém fondu České republiky. Tato kategorie zahrnuje i převod práva hospodaření na organizační složky státu i jiné subjekty veřejného práva.

[5] Celé ust. § 13 odst. 1 zní: Věci tvořící původní majetek registrovaných církví a náboženských společností, které jsou ve vlastnictví státu, nelze po dobu 24 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto ustanovení převést do vlastnictví jiné osoby, přenechat jiné osobě k užívání, ani zatížit právem jiné osoby. Po uplynutí lhůty podle věty první nelze z vlastnictví státu převést do vlastnictví jiné osoby, přenechat jiné osobě k užívání, ani zatížit právem jiné osoby, věci tvořící původní majetek registrovaných církví a náboženských společností, na jejichž vydání byl uplatněn nárok podle tohoto zákona, avšak k vydání věci nedošlo, a to po dobu, kdy probíhá řízení před pozemkovým úřadem podle tohoto zákona, nebo až do dne, kdy

a) marně uplyne lhůta pro podání žaloby podle části páté občanského soudního řádu nebo pro uplatnění nároku na vydání věci u soudu,

b) uplyne lhůta 2 měsíců po nabytí právní moci rozhodnutí soudu o žalobě podle části páté občanského soudního řádu, byla-li žaloba podána a nebylo-li podáno dovolání; bylo-li podáno dovolání, lhůta se prodlužuje do rozhodnutí dovolacího soudu, kterým se podanému dovolání nevyhoví, nebo

c) uplyne lhůta 2 měsíců po nabytí právní moci rozhodnutí soudu o nároku, byl-li nárok u soudu uplatněn a nebylo-li podáno dovolání; bylo-li podáno dovolání, lhůta se prodlužuje do rozhodnutí dovolacího soudu, kterým se podanému dovolání nevyhoví.

[6] Kříž, J., Valeš, V.: Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 152.

[7] Jako další formu zmírnění majetkových křivd obdrží každá z taxativně vyjmenovaných registrovaných církví a náboženských společností paušální finanční náhradu. Suma finančních náhrad určených pro všechny tyto církve a náboženské společnosti představuje náhradu za jejich původní majetek, který se v rozhodném období stal předmětem majetkové křivdy v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5 a nemá být těmto církvím a náboženským společnostem podle tohoto zákona vydán.

Smlouva o vypořádání obsahuje ujednání o tom, že uzavřením této smlouvy jsou veškeré nároky dané církve a náboženské společnosti za původní majetek registrovaných církví a náboženských společností, který se stal předmětem majetkové křivdy v rozhodném období a podle zákona se nevydává, vypořádány s tím, že vydávání věcí podle tohoto zákona není tímto ujednáním dotčeno.

[8] Srov. Stenografický záznam z 33. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 2. 2012.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)

- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)